

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสารและแนวคิดทางทฤษฎี

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมา กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย โดยประกอบด้วยเนื้อหาสาระ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออม
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค
3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดในงานวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม

ความหมายของการออม

ได้กล่าวไว้ว่า ตามแนวความคิดของ John Maynard Keynes เชื่อว่าโดยปกติแล้วคนเราจะมีการ บริโภคมากขึ้น เมื่อเรามีรายได้มากขึ้น

การออมซึ่งเป็นส่วนที่เหลือของการบริโภคจึงขึ้นอยู่กับรายได้ปัจจุบัน เพราะเหตุที่รายได้ที่ สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้จริงของบุคคล จะถูกจัดสรรไปเพื่อใช้ในการบริโภค ส่วนที่เหลือจะนำมาเก็บ ออมไว้ ซึ่งสามารถแปลงสมการการบริโภคเป็นสมการการออม คือ

$$S = Y - C \text{ และเป็นสมการการออมดังนี้}$$

$$S = -a + (1-b) Y$$

โดยกำหนดให้ S คือ ระดับการออม $-a$ แสดงถึงระดับการบริโภคเพื่อการยังชีพและ สัมประสิทธิ์ $1-b$ คือ ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (marginal propensity to save หรือ MPS) คือ อัตราส่วนของการออมที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อรายได้เปลี่ยนแปลง สมการการออมซึ่งแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการออมและจำนวนรายได้ที่บุคคลสามารถใช้จ่ายใช้สอยได้จริงใน

ปัจจุบันเพราะสาเหตุค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายของการออม (MPS หรือ 1-b) เป็นบวก ดังนั้น ปริมาณการออมและจำนวนรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริงจะมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก นั่นคือ รายได้เพิ่ม การออมก็จะเพิ่มด้วย

ตามทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ นั้นถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้ จะเป็นไปตามจิตวิทยาขั้นพื้นฐาน โดยค่าความโน้มเอียงการบริโภคหน่วยสุดท้าย (marginal propensity to income หรือ MPC) จะเป็นค่าบวกและมีค่าน้อยกว่า 1 เนื่องจากบุคคลทั่วไปจะเพิ่มการบริโภค เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น แต่การบริโภคที่เพิ่มขึ้นจะน้อยกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น และ MPC ในช่วงระยะสั้นจะมีค่าน้อยกว่าในระยะยาว นอกจากนี้ในระยะสั้นการปรับตัวในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคอุปโภคของบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้นั้น จะยังทำได้ไม่สมบูรณ์ ถ้ารายได้เพิ่มการบริโภคก็อาจจะเพิ่มไม่มากนัก หรือถ้ารายได้ลดลงการบริโภคก็อาจจะลดลงไม่มากนัก เพราะผู้บริโภคคุ้นเคยกับมาตรฐานการบริโภคอยู่ในระดับหนึ่ง ส่วนระยะยาวการปรับตัวจึงเป็นไปอย่างสมบูรณ์

โดยทั่วไปแล้ว MPC ของคนจนจะสูงกว่าคนรวย เพราะคนจนยังขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ (เครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เสื้อผ้า และที่อยู่อาศัย) เมื่อเขามีรายได้เพิ่มขึ้น เขาจะบริโภคเพิ่มขึ้นมากกว่าคนรวย MPC ของคนรวยมีค่าน้อย เพราะคนรวยมีทุกอย่างพร้อมแล้ว เมื่อมีรายได้เพิ่มจึงนำรายได้ส่วนใหญ่เก็บออมสะสมไว้มากกว่าจะนำมาบริโภค ดังนั้น MPS ของคนจนจึงน้อยกว่าคนรวย เนื่องจากเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น จะต้องนำไปใช้เพื่อการบริโภคมากกว่าการออม (กฤติกา, 2544)

1. ทฤษฎีสถสมมติรายได้ถาวร (The Permanent Income Hypothesis)

รัตนา (2542) ได้อธิบายหลักการสมมติฐานรายได้ถาวรไว้ว่า การบริโภคในปัจจุบันไม่ได้ขึ้นกับรายได้เพียงอย่างเดียว ยังขึ้นกับรายได้ในอนาคต ที่ผู้บริโภคคาดว่าจะได้รับอีกด้วย โดยได้อธิบายถึงฟังก์ชันการบริโภคโดยแบ่งแอมของรายได้และการบริโภคออกเป็น ด้านถาวร (Permanent) และด้านชั่วคราว (Transitory) ดังนี้

$$Y = Y_p + Y_{tr}$$

$$C = C_p + C_{tr}$$

ซึ่ง Y คือ รายได้ทั้งหมด ประกอบด้วย

Y_p คือ รายได้ถาวร (permanent income)

Y_{tr} คือ รายได้ชั่วคราว (transitory income)

C คือ การบริโภคทั้งหมด ประกอบด้วย

C_p คือ การบริโภคถาวร (permanent consumption)

C_{tr} คือ การบริโภคชั่วคราว (transitory consumption)

$$Y_p = r(\text{PVD})$$

โดยกำหนดให้

PVD = มูลค่าคิดลดปัจจุบัน (Present discounted value)

$$\text{PVD} = \sum Y_t / (1+r)^t$$

โดย Y_t = กระแสรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในระยะเวลา t

$$t = 0, \dots, n$$

r = อัตราดอกเบี้ย

จากแนวคิดของ Friedman ที่สร้างขึ้นเป็นทฤษฎีรายได้ถาวรนั้น ได้กำหนดเป็นสมการดังนี้

$$C_p = k(r, u, w) Y_p$$

โดยกำหนดให้ r = อัตราดอกเบี้ย

u = ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรสนิยมและนิสัยของผู้บริโภค เช่น

ความไม่แน่นอนของรายได้ ระดับการศึกษา ขนบธรรมเนียม ศาสนา เป็นต้น

w = อัตราส่วนของทรัพย์สินต่อรายได้

ให้ k = ค่าคงที่

โดย $k(r, u, w)$ มีสัดส่วนคงที่ในระยะยาว

ในการอธิบายถึงความสัมพันธ์ของการบริโภคและรายได้ Friedman ได้ใช้ข้อสมมติ 3

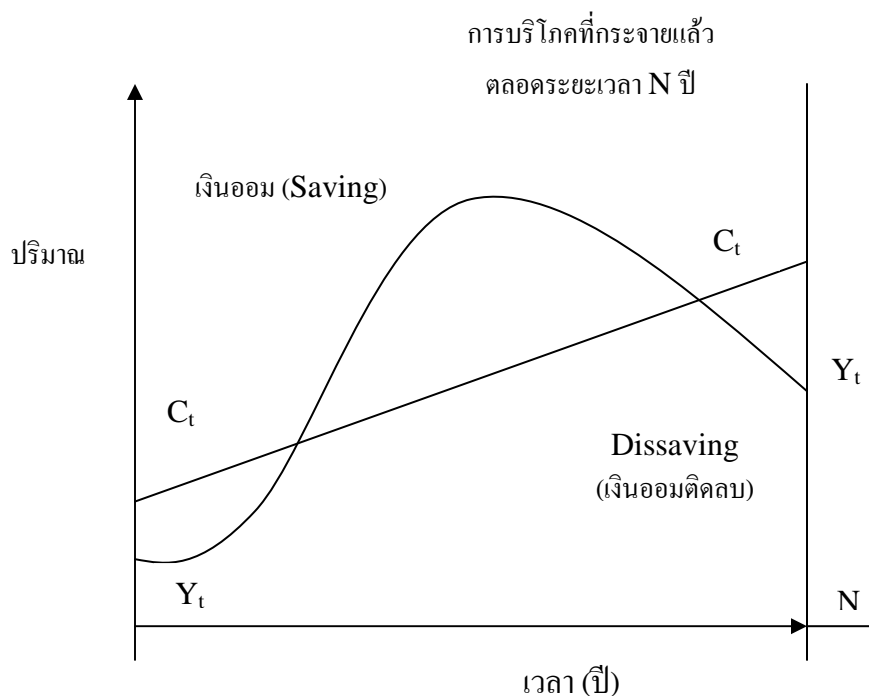
ประการคือ

1. รายได้ถาวรและรายได้ชั่วคราวเป็นอิสระจากกัน
2. การบริโภคถาวรและการบริโภคชั่วคราวเป็นอิสระจากกัน
3. การบริโภคชั่วคราวและรายได้ชั่วคราวเป็นอิสระจากกัน

โดยสมมติฐานทั้งสามนี้เป็นพื้นฐานการวางแผนการบริโภคของผู้บริโภค ซึ่งผันแปรไปตามรายได้ถาวร การบริโภคถาวรเป็นสัดส่วนกับรายได้ถาวร กล่าวคือ สมมติฐานรายได้ถาวรกำหนดให้ความสัมพันธ์พื้นฐานระหว่างการบริโภคและรายได้เป็นฟังก์ชันการบริโภคในระยะยาว (long-run consumption function) ส่วนฟังก์ชันการบริโภคในระยะสั้น เป็นความสัมพันธ์พื้นฐานระหว่างรายได้ชั่วคราวและการบริโภคชั่วคราว (จิตสุตา, 2546)

2. ทฤษฎีสสมมติฐานวัฏจักรชีวิต (The Life Cycle Hypothesis)

บุญคง (2544) ได้อธิบายทฤษฎีสสมมติฐานไว้ว่า โดยทั่วไปบุคคลมักจะมีรายได้ค่อนข้างต่ำเมื่อเริ่มต้นชีวิต และในบั้นปลายชีวิต เนื่องจากผลิตภาพต่ำ แต่บุคคลจะมีรายได้สูงเมื่ออยู่ในวัยกลางคน ในขณะที่การบริโภคของคนจะดำรงไว้ซึ่งการบริโภคคงที่หรืออาจสูงขึ้นทีละน้อย ทำให้ในช่วงเริ่มต้นของชีวิตนั้นบุคคลจะเป็นผู้กู้สุทธิ ต่อมาในช่วงอายุวัยกลางคนจะออมเพื่อจ่ายคืนหนี้สินและเก็บออมไว้เมื่อออกจากงาน และในช่วงบั้นปลายชีวิตจะกลายเป็นผู้ออมติดลบ (ดังภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 การกระจายการบริโภคตลอดช่วงอายุ

Y_t Y_t = เส้นรายได้ตลอดชีวิต

C_t C_t = เส้นการบริโภค

เคลลี (Kelly) และ วิลเลียมสัน (Williamson) ได้นำสมมติฐานวัฏจักรชีวิตนี้มาศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศอินโดนีเซียในรูปแบบฟังก์ชันการออมต่อหัวของ ไคลน์ (Kline) โดยอาศัยข้อมูลภาคตัดขวาง ในปี พ.ศ. 2501-2502 การศึกษาได้มีการจำแนกออกเป็นในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลพร้อมกับจำแนกย่อยกลุ่มครัวเรือนทั้งสองออกตามชั้นอายุเป็น 5 กลุ่มครัวเรือน เพื่อทดสอบสมมติฐานวัฏจักรชีวิต แต่ผลการศึกษาไม่ได้สอดคล้องตามสมมติฐานนี้ กล่าวคือ เมื่อกลุ่มครัวเรือนที่อายุของหัวหน้าครัวเรือนเชียบสูงขึ้นจากชั้นอายุ 20-29 ปี เป็น 30-39 ปี จะยังให้ผลความโน้มเอียงในการออมหน่วยสุดท้ายเพิ่มขึ้น และเมื่อชั้นอายุเพิ่มสูงขึ้นเป็น 40-49 ปี ค่าความโน้มเอียงในการออมหน่วยสุดท้ายเพิ่มสูงขึ้นอีก เช่นเดียวกับ กวาง ซุก คิม (Kwang Suk Kim) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนจำแนกตามชั้นอายุของหัวหน้าครัวเรือน ผลการศึกษาไม่ได้สอดคล้องตามสมมติฐานนี้ เช่นเดียวกัน กล่าวคือ เมื่ออายุของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นจากต่ำกว่า 25 ปี มาเป็น 25-34 ปี และ 35-39 ปี ค่าความโน้มเอียงในการออมหน่วยสุดท้ายก็เพิ่มขึ้นตามและเมื่ออายุของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 40-49 ปี ความโน้มเอียงในการออมหน่วยสุดท้ายเริ่มโน้มต่ำลง แต่เมื่ออายุของหัวหน้าครัวเรือนมากขึ้นเรื่อย ๆ ค่าความโน้มเอียงในการออมหน่วยสุดท้ายก็เพิ่มขึ้นอีก

จะเห็นได้ว่าผลการศึกษาทั้งสองคนที่สรุปมานั้นไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานวิภูจักรชีวิตเพราะระดับการออมกลับสูงขึ้นเมื่อหัวหน้าครัวเรือนอยู่ในช่วงอายุที่สูงขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้ทั้งสองท่านได้ให้เหตุผลว่าเนื่องมาจากลักษณะของโครงสร้างครัวเรือนขยายตัวและประกอบด้วยครอบครัวย่อย ๆ

ลักษณะการออม (วิไลลักษณ์ และ วลัยภรณ์, 2531)

1. การเก็บออมไว้เป็นทรัพย์สินทางการเงิน โดยแบ่งเป็น :-

1.1 เก็บออมไว้ที่สถาบันการออม เช่น เงินฝากประเภทต่าง ๆ

1.2 เก็บออมไว้ในรูปแบบเครื่องมือทางการเงิน เช่น เงินสด หุ้นทุน หุ้นกู้ พันธบัตร ตั๋วเงิน ฯลฯ

2. การเก็บออมไว้ในรูปสินทรัพย์ที่แท้จริงหรือทรัพย์สินถาวร เช่น ที่ดิน ที่พักอาศัย เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อัญมณี ฯลฯ

เหตุผลของการออม

การตัดสินใจที่จะอ้อมมีเหตุผลหลายประการ โดยแต่ละคนอาจจะมีเหตุผลที่แตกต่างกันออกไป แต่โดยรวมแล้ว การตัดสินใจที่จะอ้อมมักประกอบด้วยเหตุผลดังนี้ กล่าวคือ

1. เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามชรา: ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญของการออมของคนทั่วไป ซึ่งในยามชรานั้นรายได้จากการทำงานนั้นจะลดน้อยลง หรืออาจจะหมดไปเลย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเก็บออมในขณะที่ตนเองยังมีรายได้ในระดับพอที่จะออมได้

2. เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน: เหตุการณ์ฉุกเฉินมักเป็นเหตุการณ์ไม่คาดฝันมาก่อน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเก็บออมไว้ก่อน

3. เพื่อไว้ใช้จ่ายในการศึกษา: การเก็บออมไว้เพื่อการศึกษานั้น อาจจะเป็นการศึกษาของบุตรหลานก็ได้ โดยผู้วางแผนชีวิตที่ดีจะต้องพยายามเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในด้านการศึกษาให้สูงขึ้นทั้งตนเองและบุตรหลาน ดังนั้นการเก็บออมจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง

4. เพื่อไว้ใช้จ่ายในการซื้อที่อยู่อาศัย: ในปัจจุบันที่อยู่อาศัยเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต สำหรับผู้ที่ยังไม่มีที่อยู่อาศัย เมื่อใดเมื่อมีรายได้เหลือจากการบริโภคก็จะเก็บไว้ออมเพื่อที่จะซื้อที่อยู่อาศัย

5. เพื่อซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ: ผู้มีอาชีพที่จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์บางอย่างในการประกอบอาชีพ เช่น ชาวไร่ ชาวนา ฯลฯ มักจะพยายามทำการเก็บออมรายได้ส่วนหนึ่งไว้ซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นแก่อาชีพดังกล่าว เพราะอุปกรณ์เหล่านั้นจะทำให้การประกอบอาชีพของตนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. เพื่อไว้ใช้จ่ายในการซื้อสินค้าถาวร: สินค้าถาวรในปัจจุบันเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการครองชีพ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน รถยนต์ เครื่องเสียง ฯลฯ ซึ่งบุคคลทั่วไปมักปรารถนาจะมีไว้เพื่อความความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ดังนั้น การเก็บออมเพื่อเหตุผลนี้มักเกิดขึ้นอยู่เสมอ ๆ

7. เพื่อให้ได้มาสำหรับหลักประกันบางอย่าง: หมายถึง การประกันชีวิต ประกันภัย ประกันอุบัติเหตุ ฯลฯ ซึ่งบุคคลใดประสบอุบัติเหตุ โดยไม่คาดฝันไม่ว่าในกรณีใด ๆ หลักประกันเหล่านี้จะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนได้ ฉะนั้น การออมในรูปของการส่งเบี้ยประกันเพื่อให้ได้หลักประกันบางอย่างจึงมีอยู่เสมอ

8. เพื่อหาผลประโยชน์: ผลประโยชน์ในที่นี้คือ ผลตอบแทนที่จะได้จากการออม เช่น ดอกเบี้ยเงินปันผล ส่วนลด ฯลฯ นั่นเอง ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า เหตุผลในการออมตามเป้าหมายนี้คือ ต้องการผลประโยชน์จากการเก็บออม และโดยทั่วไปผู้มีรายได้สูงถึงระดับหนึ่งจะสามารถทำการออมเพื่อวัตถุประสงค์นี้

9. เพื่อจัดตั้งธุรกิจ: อาจจะเป็นเหตุผลหนึ่งในการเก็บออมของครัวเรือน เพราะเชื่อว่าการประกอบธุรกิจจะทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ทำธุรกิจดีขึ้น เมื่อผู้ใดมีฐานะทางประกอบธุรกิจได้ก็พยายามที่จะทำ โดยปัจจัยหนึ่งในการประกอบธุรกิจก็คือ เงินทุน ดังนั้น การออมจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะได้เงินทุนมาประกอบธุรกิจ

10. เพื่อใช้จ่ายเป็นกิจกรรมทางสังคม: ในระบบสังคมไทยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมทางสังคม เช่น การให้ของขวัญวันเกิด แต่งาน ขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ มักเกิดขึ้นโดยไม่ได้อาคคคะเนมาก่อน ผู้ที่วางแผนในการใช้จ่ายงบประมาณในครอบครัว มักจะเก็บเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อกิจกรรมนี้ เงินส่วนนี้ก็คือเงินออม

11. เพื่อเก็บไว้เป็นมรดกของบุตรหลาน: ถือว่าเป็นค่านิยมของสังคมไทยไทยที่บิดามารดามักจะมีมรดกไว้ให้ลูกหลานในอนาคต เพราะค่านิยมดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้มีความสามารถจะออมได้ เก็บออมไว้เป็นมรดกให้ลูกหลาน

รูปแบบของการออม

จากความหมายของคำว่า “การออม” ดังกล่าวมาแล้วในตอนต้นจึงทำให้ทราบได้ว่าการออมนั้น มิใช่หมายความแต่เฉพาะรายได้ที่เป็นตัวเงินที่เป็นส่วนที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในการบริโภคเท่านั้น แต่รายได้ส่วนที่เหลือนั้นจะเก็บออมในรูปทรัพย์สินต่าง ๆ ได้ซึ่งถ้าจำแนกตามกองบัญชีรายได้ประชาชาติ สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รูปแบบการออมจะมีหลายประเภท ดังนี้

1. การออมในรูปทรัพย์สินถาวร เป็นการออมโดยการนำรายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภคไปใช้จ่ายโดยการซื้อทรัพย์สินถาวร (Real Assets) มาถือไว้ โดยเป้าหมายในการถือทรัพย์สินถาวรดังกล่าวอาจจะแตกต่างกันไป บ้างก็ถือไว้เพราะความจำเป็น บ้างก็ถือไว้เป็นหลักประกันในอนาคต หรือป้องกันการลดค่าเงินบาท ฯลฯ สำหรับชนิดของทรัพย์สินถาวรที่ครัวเรือนนิยมถือไว้ได้แก่

1.1 ที่ดิน ซึ่งครอบครัวส่วนใหญ่ถือไว้เป็นสินทรัพย์อย่างหนึ่ง โดยคาดว่าสินทรัพย์เหล่านี้จะเพิ่มขึ้นในอนาคตและจะเพิ่มเป็นหลักประกันความมั่นคงของครัวเรือนด้วย

1.2 อาคารและสิ่งก่อสร้างเพื่ออยู่อาศัย เป็นลักษณะการออมอย่างหนึ่ง ซึ่งครอบครัวทั่วไปมักจะกระทำ กล่าวคือ เมื่อมีรายได้เกินกว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภค ก็จะนำรายได้ส่วนที่เหลือไปซื้อที่อยู่อาศัย โดยอาจจะซื้อเต็มราคาหรืออาจจะผ่อนชำระก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าผู้ออมจะมีเงินมากน้อยเท่าใด

1.3 ทรัพย์สินประเภททุนที่ใช้ในการผลิต การซื้อทรัพย์สินประเภททุน (Capital Goods) เช่น เครื่องจักร เครื่องมือต่าง ๆ สำหรับการผลิตนั้น อาจถือว่าการออมได้อย่างหนึ่งเพราะรายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภคนำมาซื้อทรัพย์สินดังกล่าวก็เท่ากับว่าเป็นการออมได้อย่างหนึ่ง

1.4 การซื้อโลหะมีค่าและอัญมณี ทั้งนี้มูลค่าของการออมในรูปของทรัพย์สินถาวรจะต้องหักค่าเสื่อมราคาออกด้วย

2. การออมในรูปแบบทรัพย์สินทางการเงิน เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการออม โดยเหตุผลของการออมไว้ในทรัพย์สินทางการเงินก็มีความแตกต่างกัน เช่น สภาพคล่องสูงเพราะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย ให้ผลตอบแทน ความเสี่ยงน้อย ซึ่งวิธีนี้อาจจะทำได้หลายวิธี คือ

2.1 การออมในรูปแบบทรัพย์สินทางการเงินในระบบ หมายถึง การออมโดยการถือทรัพย์สินทางการเงินที่สร้างขึ้นภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายคุ้มครองอยู่ รูปแบบการออมประเภทนี้ประกอบไปด้วย

2.1.1 เงินสดในมือ

2.1.2 เงินฝากที่สถาบันการเงินต่าง ๆ เช่น เงินฝากธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ธนาคารออมสิน สหกรณ์ออมทรัพย์ ฯลฯ

2.1.3 การซื้อหลักทรัพย์ทางการเงินต่าง ๆ ทั้งรัฐบาลและเอกชน ได้แก่ ตั๋วสัญญาใช้เงิน พันธบัตร หุ้นสามัญ หุ้นกู้ สลากออมสิน ฯลฯ

2.1.4 เบี้ยประกันตามกรมธรรม์ประกันชีวิตและกองทุนเลี้ยงชีพของหน่วยงานต่างๆ

2.1.5 ด้านอื่น ๆ เช่น เงินค่าหุ้นสหกรณ์ เงินค่าฌาปนกิจศพ

2.2 การออมในรูปแบบทรัพย์สินทางการเงินนอกระบบ หมายถึง การถือสินทรัพย์ทางการเงินที่ไม่อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย รูปแบบนี้กฎหมายจะคุ้มครองได้ยาก ซึ่งรูปแบบการออมประเภทนี้ประกอบไปด้วย

2.2.1 การเล่นแชร์

2.2.2 การให้กู้ยืมเป็นการส่วนตัวโดยไม่มีสัญญาเงินกู้

ปัจจัยที่กำหนดการออม

อาจจะสามารถสรุปมาได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการออมภายในประเทศมีอยู่มาก ซึ่งปัจจัยเหล่านั้นได้แก่

1. ปัจจัยในทางเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบไปด้วย

1.1 รายได้ ซึ่งกำหนดการออมไว้หลายรูปแบบ คือ

1.1.1 ระดับรายได้ หมายถึงขนาดและปริมาณของรายได้ที่มีผลกระทบต่อการออมในทิศทางเดียวกัน ซึ่งหมายความว่า การออมจะเพิ่มขึ้นเมื่อระดับรายได้เหล่านี้เพิ่มขึ้น

- รายได้ระยะสั้น หรือรายได้ปัจจุบันซึ่งเกิดขึ้นในระยะเดียวกับการออม
- รายได้ระยะยาว ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปรายได้ตลอดอายุขัยรายได้เทียบกับกลุ่มในสังคม รายได้ในอดีต รายได้ถาวร รายได้ที่เป็นตัวเงิน และรายได้ซึ่งสามารถใช้จ่ายได้จริงหลังจากหักภาษีแล้ว

1.1.2 รายได้ต่อหน่วย ได้แก่ รายได้ต่อหัว และรายได้สุทธิที่แท้จริงต่อหัวรายได้ดังกล่าวก็จะมีผลต่อการออมในทิศทางเดียวกัน

1.1.3 แหล่งรายได้ คือ รายได้ที่เป็นค่าจ้าง เป็นเงินเดือน ค่าไร และผลตอบแทนจากทรัพย์สิน ซึ่งจะเป็นการกำหนดการออมในทิศทางที่แปรผันไปตามรายได้

1.2 ทรัพย์สิน เป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดขนาดของการออม โดยบุคคลหรือเศรษฐกิจที่มีปริมาณการสะสมทรัพย์สินไว้สูงก็จะมีความสามารถในการออมได้สูงเช่นกัน โดยทรัพย์สินที่จะกำหนดการออมนั้นขึ้นอยู่กับ:

- 1.2.1 ทรัพย์สินสุทธิทั้งหมด
- 1.2.2 ทรัพย์สินสภาพคล่อง
- 1.2.3 ทรัพย์สินสภาพคล่องต่อหัว
- 1.2.4 ทรัพย์สินสภาพคล่องต่อรายได้

1.3 ลักษณะการกระจายรายได้ในกลุ่มชน ซึ่งจะมีผลต่อการออม กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้สูงก็จะมี การออมสูงขึ้นไปด้วย เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการกระจายรายได้ ก็ย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของการกระจายรายได้

1.4 ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อขนาดของการออม ซึ่งเมื่อปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นปริมาณการออมก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย

1.5 อัตราดอกเบี้ยและผลการออม ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อ การออม โดยเฉพาะการออมที่สถาบันการเงินต่าง ๆ นั้นพบว่า เมื่ออัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น ปริมาณการออมก็จะเพิ่มขึ้น ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยหลายประเภทจะเป็นตัวแปรในการกำหนดการออมในสถาบันการเงิน เช่นอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ฝากออมทรัพย์ ที่ธนาคารพาณิชย์ อัตราดอกเบี้ยตัวสัญญาใช้เงินที่บริษัทเงินทุน ส่วนอัตราผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ก็จะมีอิทธิพลต่อการออมในลักษณะที่คล้ายกันกับอัตราดอกเบี้ย ซึ่ง

หมายความว่า เมื่ออัตราผลตอบแทน เช่น อัตราผลตอบแทนในพันธบัตรรัฐบาล และอัตราผลตอบแทนจากหุ้นประเภทต่าง ๆ เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นการออมเป็นหลักทรัพย์ดังกล่าวจะเพิ่มสูงขึ้น

อย่างไรก็ตามตามแนวคิดข้างต้นอาจถูกโต้แย้งไปในอีกลักษณะหนึ่ง กล่าวคือ ในบางครั้งอัตราดอกเบี้ยและอัตราผลตอบแทนสูงขึ้น แต่การออมกลับลดต่ำลง ทั้งนี้เนื่องมาจากเป้าหมายการออมที่วางไว้มาถึงเร็ว ดังนั้นเมื่อรายได้ในรูปอัตราดอกเบี้ยและอัตราผลตอบแทนเพิ่มสูงขึ้น การบริโภคจึงสูงขึ้น โดยที่การออมจะลดลง

1.6 ระดับราคาหรือภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งมีความสำคัญต่อปริมาณการออม ทั้งนี้เพราะการที่ระดับราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น จะทำให้ประชาชนต้องเพิ่มการใช้จ่ายมากขึ้น เพื่อรักษาระดับการบริโภคของตนเอาไว้ จึงทำให้ปริมาณการออมลดลง สำหรับระดับราคาที่มีอิทธิพลต่อการออม ได้แก่

1.6.1 ระดับราคาสินค้าทั่วไป

1.6.2 ระดับราคาสินค้าประเภทอาหาร

1.6.3 การคาดคะเนระดับราคาหรือระดับภาวะเงินเฟ้อในอนาคต ซึ่งถ้าการคาดการณ์เกิดขึ้น การบริโภคเพื่อการหนีภาวะเงินเฟ้อในอนาคตจะเพิ่มขึ้น จนทำให้ปริมาณการออมลดลง

1.7 การบริโภค เป็นปัจจัยโดยตรงในการกำหนดปริมาณการออม เพราะถ้าการบริโภคเพิ่มมากขึ้น การออมก็จะลดน้อยลง สำหรับการบริโภคที่มีอิทธิพลต่อการออมก็คือ

1.7.1 การบริโภคในปัจจุบัน

1.7.2 การบริโภคในอดีตอาจจะมีผลต่อการออมในปัจจุบันได้ เพราะรายได้ที่เหลือจากการบริโภคในอดีต จะเป็นเงินออมในปัจจุบัน

1.7.3 การบริโภคที่แท้จริงต่อหัว

1.8 ภาษี อาจจะมีอิทธิพลต่อการออมก็ได้ เนื่องมาจากภาษีที่เพิ่มขึ้น รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงของประชาชนลดลง ดังนั้นการออมจึงลดลง และภาษีที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการออม คือ

1.8.1 ภาษีทางตรง

1.8.2 ภาษีดอกเบี้ยและเงินปันผล

1.9 จำนวนสาขาของสถาบันการออม ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออม เพราะการเพิ่มขึ้นของสถาบันการออม จะมีผลที่ทำให้ประชาชนมีโอกาสออมได้มากขึ้น เนื่องจากทั้งประหยัดเวลาในการเดินทาง ทำให้การออมมีมากขึ้น

1.10 จำนวนประชากร ซึ่งจำนวนประชากรนั้นมีผลโดยรวมต่อระบบเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะถ้าจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นก็จะทำให้การบริโภคเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และการออมโดยรวมก็จะลดลง

2. ปัจจัยในทางสังคม ซึ่งปัจจัยด้านนี้ก็มีอิทธิพลไม่น้อยไปกว่าทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะทางด้านการออมของภาคครัวเรือนซึ่งมีปัจจัยในทางสังคมเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่ง โดยปัจจัยทางด้านสังคมซึ่งมีอิทธิพลต่อการออม กล่าวคือ

2.1 จำนวนผู้มีเงินได้ในครอบครัว จะเป็นตัวกำหนดว่าครัวเรือนจะออมได้มากแค่ไหน ถ้าจำนวนผู้มีเงินได้ในครอบครัวสูง การออมก็จะมีมากกว่าครอบครัวที่มีจำนวนผู้มีรายได้น้อย

2.2 เป้าหมายการออม การมีเป้าหมายในการออมนั้นจะทำให้มีแนวโน้มที่จะมีปริมาณการออมที่สูงกว่าผู้ที่ไม่มีเป้าหมายในการออม

2.3 ค่านิยมในการบริโภค จะมีอิทธิพลต่อการออมมากเนื่องมาจากถ้าบุคคลมีการบริโภคมากทำให้การออมต่ำลง

2.4 อายุ จากทฤษฎีการบริโภคตามช่วงอายุ พบว่า ผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนจะมีการออมมากกว่าในวัยต้นและวัยบั้นปลายชีวิต

2.5 ระดับการศึกษา เชื่อว่าจะมีผลต่อการออม ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปพบว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีการออมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ที่มีการศึกษาสูงจะเข้าใจและให้ความสำคัญต่อการออมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า

2.6 อาชีพ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการออม เนื่องจากความแตกต่างกันของอาชีพจะทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของรายได้แล้ว ลักษณะของอาชีพบางอย่างก็จะมี การออมแตกต่างกันไป

2.7 ขนาดของครัวเรือน โดยครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีจำนวนสมาชิกจำนวนมาก จะทำให้ปริมาณการออมลดน้อยลง

2.8 กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน ซึ่งมีผลกระทบต่อการออม เนื่องมาจากผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน ย่อมจะมีการออมที่ต่ำกว่า ผู้ที่มีหนี้สินเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

2.9 ความพร้อมของสถาบันการออม ที่จะให้ความสะดวกทั้งระบบการออมและการติดต่อ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการออม

2.10 การโฆษณาและสิ่งจูงใจ ซึ่งจะมีอิทธิพลที่จะทำให้ผู้ออมมีการตื่นตัว และต้องการที่จะออมเพิ่มมากขึ้นตามแรงจูงใจ

ปัจจัยกำหนดการบริโภคอื่น ๆ (นอกจากรายได้)

รายได้เป็นปัจจัยกำหนดการบริโภคที่สำคัญที่สุดในทุกทฤษฎีการบริโภค อย่างไรก็ตามการบริโภคถูกกำหนดโดยปัจจัยอื่น ๆ ด้วย

อัตราดอกเบี้ย (Rate of interest)

ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงมาก ๆ แล้วจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริโภคออมมากขึ้นหรือไม่ หรือถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำลงมาก ๆ จะทำให้ผู้บริโภคต้องการออมเงินน้อยลงหรือไม่ ซึ่งในทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิก ซึ่งเชื่อว่า การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยย่อมกระตุ้นให้มีการออมมากขึ้นและทำให้การบริโภคน้อยลงความเชื่อนี้ยังไม่มีความชัดเจนมากนัก มีนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้วิจัยเรื่องนี้สรุปได้ว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภค และอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างมาก (relatively strong relationship) ความยืดหยุ่นของการออมต่ออัตราดอกเบี้ยมีค่าเท่ากับ 0.4 หมายความว่า ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นร้อยละ 10 จะทำให้การออมสูงขึ้นร้อยละ 4 (ประพันธ์, 2543)

การออมในสถาบันการออม

สถาบันการออม หมายถึง สถาบันการออมที่จัดตั้งภายใต้ระเบียบข้อบังคับของกฎหมาย และดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติเกี่ยวกับสถาบันการออมแต่ละประเภทที่วางไว้ โดยที่สถาบันการออมดังกล่าวมีอยู่หลายประเภท และจัดตั้งก็เพื่อเป้าหมายในการระดมเงินออมในระบบเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

รูปแบบของสถาบันการออม

สถาบันที่สร้างขึ้นมาเพื่อการออมนั้นมีหลายรูปแบบ และเป็นรูปแบบสากล คือ ในแต่ละประเทศก็จะมีรูปแบบการออมมีลักษณะที่คล้ายกัน โดยรูปแบบของสถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้กฎหมายที่รู้จักกันก็คือ

1. ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นสถาบันการออมที่มีบทบาทที่สำคัญในการระดมเงินออมในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งส่วนใหญ่ธนาคารพาณิชย์จะมีเอกชนเป็นเจ้าของ แต่ก็มีเพียงส่วนน้อยที่มีลักษณะเป็นรัฐวิสาหกิจ สำหรับการออมนั้นธนาคารพาณิชย์มีรูปแบบการฝากเงิน 3 รูปแบบ คือ

1.1) การฝากออมทรัพย์ จะเป็นการรับฝากที่ให้โอกาสกับผู้ที่มีเงินออมน้อยและสามารถเก็บออมได้ที่ละเล็ก ๆ น้อย ๆ กล่าวคือ จะฝากเท่าไรก็ได้ และสามารถไถ่ถอนคืนได้ตลอดเวลาทำการของธนาคาร ซึ่งการฝากดังกล่าวจะมีสมุดคู่ฝากเป็นหลักฐานของการฝากเงิน และจะมีผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราที่ธนาคารเป็นผู้กำหนด

1.2) การฝากประจำ ซึ่งจะเป็นการรับฝากเงินโดยมีระยะเวลาเป็นตัวกำหนดในการรับฝากซึ่งมี 4 ประเภท คือ 3 เดือน, 6 เดือน, 12 เดือน และ 24 เดือน โดยผู้ฝากจะไถ่ถอนเงินฝากคืนได้เมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนดจึงจะได้ดอกเบี้ยตามที่ธนาคารกำหนด นอกจากนั้นแล้วการฝากและการไถ่ถอนแต่ละครั้งจะมีสมุดคู่ฝากเป็นหลักฐานเช่นเดียวกับการฝากประเภทออมทรัพย์เช่นกัน

1.3) การฝากมีใบรับฝาก เป็นการรับฝากเงินจำนวนมาก คือ รับฝากครั้งแรกไม่ต่ำกว่า 100,000 บาท โดยมีระยะเวลาในการถอนกำหนดไว้ การฝากเงินลักษณะเช่นนี้จะมีใบรับฝากเป็นหลักฐานการรับฝาก ส่วนใบรับฝากสามารถซื้อขายเปลี่ยนมือได้ ส่วนผลตอบแทนจะอยู่ในรูปของอัตราดอกเบี้ย

2. ธนาคารออมสิน เป็นธนาคารของรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้น โดยกฎหมายพิเศษ ซึ่งมีจุดประสงค์ในการส่งเสริมการออมในกลุ่มของประชาชน โดยธนาคารมีวิธีการระดมเงินทุนดังนี้

2.1) การรับฝากเงิน ได้แก่ รับฝากออมทรัพย์ รับฝากประจำ และรับฝากเงินออมสินเพื่อสงเคราะห์ชีวิตของครอบครัว ซึ่งวิธีการรับฝากและการให้ผลตอบแทนก็เหมือนกับวิธีของธนาคารพาณิชย์

2.2) ออกพันธบัตรออมสินและสลากออมสิน เป็นหลักทรัพย์ทางการเงินที่ธนาคารออกเพื่อจำหน่ายให้แก่ประชาชน ดังนั้นจึงเป็นลักษณะการออมอย่างหนึ่ง เมื่อพันธบัตรครบอายุก็สามารถมาไถ่ถอนคืนได้

3. สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสถาบันการออมที่จัดตั้งขึ้นในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง โดยการรวมตัวกันของพนักงานในหน่วยงานนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมการออมและช่วยเหลือทางการเงินให้แก่สมาชิก การออมกระทำโดยสหกรณ์จะเรียกเก็บค่าหุ้นสะสมจากสมาชิกตามส่วนของรายได้อีกเดือน พร้อมทั้งให้ดอกเบี้ยที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์เป็นค่าตอบแทนจากการออม ส่วนการออมอีกรูปแบบหนึ่งก็คือการฝากเงินไว้ที่สหกรณ์ก็จะได้รับดอกเบี้ยเช่นกัน

4. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) มีลักษณะเป็นรัฐวิสาหกิจ จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือเกี่ยวกับเงินทุนแก่กิจการทางการเกษตร ในขณะเดียวกันก็รับฝากเงินจากประชาชนเพื่อนำไปใช้ในวัตถุประสงค์ข้างต้น ประเภทของเงินฝากได้แก่ ฝากออมทรัพย์ ฝากประจำ และฝากตามส่วนเงินกู้ ผลตอบแทนจากการฝากเงินจะอยู่ในรูปของอัตราดอกเบี้ยเหมือนกับสถาบันการเงินอื่น ๆ (วิไลลักษณ์ และ วลัยภรณ์, 2531)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค

ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค

ศิริวรรณ (2537) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมซึ่งผู้บริโภคทำการค้นหา การซื้อ การใช้ การประเมินผล การใช้สอยผลิตภัณฑ์และบริการ ซึ่งคาดว่าจะสนองความต้องการของเขา

ธงชัย (2544) ได้กล่าวไว้ว่า การกระทำของบุคคล ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการจัดให้ได้มา ซึ่งสินค้าและบริการ รวมถึงกระบวนการตัดสินใจ ที่มีอยู่ก่อนแล้วและมีส่วนในการกำหนดให้มีการกระทำดังกล่าว

นัตยาพร (2545) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมของบุคคลในการค้นหา (Searching) การซื้อ (Purchasing) การใช้ (Using) การประเมิน (Evaluation) และการดำเนินการ (Disposing) เกี่ยวกับสินค้าและบริการ โคนคาดหวังว่าสิ่งเหล่านี้จะสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้

จากความหมายของพฤติกรรมกรบริโภคที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า เป็นกระบวนการหรือพฤติกรรมการตัดสินใจ การค้นหา การซื้อ การใช้ และการประเมินผลของการใช้สินค้าและบริการของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งจะมีความสำคัญต่อการซื้อสินค้าและบริการทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรซื้อของผู้บริโภค

ศิริวรรณ และคณะ (2537) กล่าวว่าไว้ว่า การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อที่จะทราบถึงลักษณะความต้องการของผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ การศึกษาถึงลักษณะของผู้ซื้อที่เป็นเป้าหมายและมีประโยชน์สำหรับนักการตลาด กล่าวคือ จะทราบความต้องการและลักษณะของลูกค้า เพื่อที่จะกระตุ้นให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เป็นเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมกรซื้อที่แตกต่างกันของผู้บริโภคแต่ละคน จะประกอบไปด้วย

1. ปัจจัยด้านวัฒนธรรม

ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดความต้องการและพฤติกรรมกรของบุคคล ซึ่งจะประกอบไปด้วย วัฒนธรรมพื้นฐาน ขนบธรรมเนียมประเพณี ชนชั้นของสังคม ซึ่งแต่ละอย่างมีอิทธิพลต่อผู้ซื้อดังนี้

1.1 วัฒนธรรมพื้นฐาน (Culture) เป็นสิ่งที่กำหนดความต้องการของผู้ซื้อและพฤติกรรมกรซื้อ รูปแบบการดำเนินชีวิต ที่เรียนรู้และสามารถสืบทอดต่อกันมา โดยผ่านการหล่อหลอมและขัดเกลาทางสังคม ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่กำหนดความต้องการและพฤติกรรมกรของบุคคล

1.2 วัฒนธรรมย่อย (Subculture) พฤติกรรมกรของบุคคลในแต่ละวัฒนธรรมยังสามารถแยกย่อยลงไปอีก โดยจะพิจารณาจากความแตกต่างกันทั้งในด้านเชื้อชาติ ศาสนา สีผิว และพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะมีบทบาทในด้านการก่อตัวขึ้นเป็นทัศนคติของบุคคลในแต่ละเชื้อชาติ ศาสนา สีผิว และพื้นที่ทางภูมิศาสตร์

1.3 ชนชั้นทางสังคม (Social Group) มนุษย์ที่อยู่รวมกันเป็นสังคมจะมีการแบ่งชนชั้น และสิ่งที่น่าสนใจของชนชั้นของสังคม คือ อาชีพ ฐานะ รายได้ ชาติตระกูล ตำแหน่งหน้าที่การงาน ซึ่งโดยทั่วไปการแบ่งชนชั้นทางสังคมแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ

1.3.1 ระดับสูง (Upper Class) ได้แก่ ผู้ดีเก่า ผู้บริหารระดับสูง เศรษฐี เนื่องจากกลุ่มนี้มีอำนาจในการซื้อสูงมาก สินค้ากลุ่มเป้าหมายได้แก่ สินค้าฟุ่มเฟือย เช่น เพชร รถยนต์ราคาแพง บ้านราคาแพง

1.3.2 ระดับกลาง (Middle Class) ได้แก่ พนักงานข้าราชการระดับปฏิบัติงานหรือผู้ที่ได้รับความสำเร็จทางอาชีพพอสมควร สินค้าที่เป็นเป้าหมายของกลุ่มนี้คือ บ้าน เสื้อผ้า ของใช้ในครัวเรือนและสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

1.3.3 ระดับต่ำ (Lower Class) ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้แรงงานและมีทักษะพอสมควร สินค้าที่เป็นเป้าหมายของกลุ่มนี้คือ สินค้าที่จำเป็นในการครองชีพ และสินค้าราคาประหยัด

นักการตลาดยังพบว่า ชนชั้นทางสังคมมีประโยชน์อย่างมากในการแบ่งสัดส่วนทางการตลาด ในการกำหนดการให้บริการการโฆษณา และกิจกรรมทางการตลาดต่าง ๆ ของแต่ละชนชั้นทางสังคม ซึ่งจะแสดงความแตกต่างกันทั้งในด้านการตัดสินใจซื้อสินค้าและการบริโภคสินค้า

2. ปัจจัยด้านสังคม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้ซื้อ ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มอ้างอิง ครอบครัว

2.1 กลุ่มอ้างอิง (Reference Group) เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ทักษะคติและค่านิยม

2.2 ครอบครัว (Family) บุคคลในครอบครัวถือว่ามีอิทธิพลมากที่สุดต่อทัศนคติ ความคิดเห็นและค่านิยมของบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของครอบครัว

3. ปัจจัยด้านตัวบุคคล ลักษณะภายนอกของตัวบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อ ได้แก่ อายุ และวัฏจักรของชีวิต อาชีพ โอกาสทางเศรษฐกิจ การศึกษา และแบบการดำเนินชีวิต

3.1 อายุและวัฏจักรของชีวิต (Family Life Cycle) เป็นขั้นตอนการดำรงชีวิตของบุคคลในครอบครัว การดำรงชีวิตในแต่ละขั้นตอนเป็นสิ่งที่มีความต้องการทัศนคติและค่านิยมของบุคคลทำให้เกิดความต้องการในตัวผลิตภัณฑ์ และพฤติกรรมการซื้อที่แตกต่างกัน

3.2 อาชีพ (Occupation) อาชีพของแต่ละบุคคลจะนำไปสู่ความจำเป็นและความต้องการในตัวสินค้าและบริการที่แตกต่างกันไป

3.3 โอกาสทางเศรษฐกิจ (Economic Circumstances) โอกาสที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้ การออม อานาจากการซื้อและทัศนคติการจ่ายเงิน

3.4 การศึกษา (Education) ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มในการบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพมากกว่าผู้มีการศึกษาค่ำ

3.5 รูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style) แบบการดำเนินชีวิตขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ชนชั้นทางสังคมและกลุ่มอาชีพของแต่ละบุคคล นักการตลาดเชื่อว่าการเลือกผลิตภัณฑ์ของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับ แบบอย่างการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ วิวฒน์ (2536) ยังได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการแตกต่างกันดังนี้ คือ

1. รายได้ ซึ่งคนเรามีอาชีพที่แตกต่างกันออกไป ทำให้รายได้ก็จะแตกต่างกัน ผู้ที่มีรายได้มากก็สามารถที่จะซื้อสินค้าและบริการมาสนองความต้องการของตนเองได้มากจนเกิดความพอใจ ในขณะที่ผู้ที่มีรายได้น้อยก็สามารถซื้อสินค้าและบริการเฉพาะที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต เพื่อความอยู่รอด เช่น การรับประทานอาหาร 3 มื้อ เป็นต้น

2. รสนิยม ผู้บริโภคแต่ละคนย่อมมีรสนิยมแตกต่างกันออกไป บางคนนิยมซื้อสินค้านำราคาถูก บางคนนิยมซื้อสินค้านำราคาแพง โดยมีความรู้สึกนึกคิดอยากที่จะเด่นกว่าคนอื่น และมีความภูมิใจที่คนอื่นมาสนใจในตนเอง

3. การศึกษา การศึกษาที่แตกต่างกันนั้นย่อมทำให้คนเรามีความต้องการที่จะเลือกซื้อสินค้าและบริการที่แตกต่างกันออกไป คนที่มีการศึกษาสูง ๆ ก็จะมีการพิจารณาอย่างรอบคอบในการซื้อสินค้าและบริการมากกว่าคนที่การมีการศึกษาน้อย

4. วัย เช่น วัยรุ่นนิยมซื้อสินค้าที่มีความแปลกใหม่ เพื่อให้ตนเองเด่นในกลุ่มเพื่อนฝูง ขณะเดียวกันคนวัยสูงอายุมักจะซื้อสินค้าและบริการที่มีความจำเป็นและมีความรอบคอบในการซื้อมากขึ้น

5. การอบรมเลี้ยงดู ซึ่งบางคนมาจากครอบครัวที่มีฐานะ มีการใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย แต่ถ้ามาจากครอบครัวที่ประหยัดก็จะมีนิสัยในการซื้อสินค้านำมากขึ้น

6. ความรวดเร็วในการตัดสินใจซื้อ คนที่มีรายได้ค่อนข้างสูงมักจะมี การตัดสินใจได้รวดเร็วกว่าผู้มีรายได้น้อย นอกจากนี้จะขึ้นอยู่กับรายได้แล้ว ยังขึ้นอยู่กับนิสัยในการซื้อสินค้าและบริการอีกด้วย เช่น การต่อรองราคาสินค้า

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด มีดังนี้

อรวรรณ (2538) ศึกษาปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และต่างจังหวัด โดยแยกประชากร ออกเป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000บาท/เดือน และกลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาท/เดือน และคาดการณ์ถึงสัดส่วนการออมต่อรายได้ของครัวเรือนเมื่อรายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งพยากรณ์แนวโน้มของสัดส่วนการออมต่อรายได้ของครัวเรือนในอนาคตทั้งในกรุงเทพมหานคร, ปริมณฑล และในต่างจังหวัด โดยใช้ข้อมูลตามโครงการสำรวจเงินออมของฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2535/36 วิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยแบบพหุและประมาณการด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบถ่วงน้ำหนัก (weighted least square: WLS) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน ได้แก่รายได้ประจำ และรายได้ชั่วคราวของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษา และ อาชีพ ส่วนครอบครัวที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาท/เดือนขึ้นไป ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออม ได้แก่ รายได้ประจำและรายได้ชั่วคราวของครัวเรือน อสังหาริมทรัพย์ เพศชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัว และระดับการศึกษา ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนที่อยู่ในต่างจังหวัด ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 /เดือน ได้แก่ รายได้ประจำ และรายได้ชั่วคราวของครัวเรือน ทรัพย์สินทางการเงินสุทธิ และระดับการศึกษา และอาชีพ ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 บาท/เดือนขึ้นไป นั้น ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออม ได้แก่ รายได้ชั่วคราวของครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และคาดการณ์ว่าเมื่อระดับรายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น สัดส่วนการออมต่อรายได้ (average propensity to save : APS) ของครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จะสูงกว่าในต่างจังหวัด

ไพโรจน์ (2543) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พฤติกรรมการออมทรัพย์ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความถี่ในการออมทรัพย์ไม่สม่ำเสมอ เป็นการออมเพื่อตนเอง บุตร และบิดามารดา มากที่สุดตามลำดับ มีวัตถุประสงค์ในการออม

เพื่อเก็บไว้ใช้เวลาเจ็บป่วย/ยามชรา เพื่อเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพ และเพื่อการศึกษาบุตร มากที่สุดตามลำดับ โดยจะเลือกออมกับธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันชีวิต และสหกรณ์ออมทรัพย์ มากที่สุดตามลำดับ ให้เหตุผลในการเลือก คือ มีความมั่นคง ผลตอบแทนและการให้บริการ มากที่สุดตามลำดับ มีรูปแบบในการออมทรัพย์และรูปแบบที่น่าสนใจจะออมคือ เงินฝากออมทรัพย์ ธรรมดาสามัญ ประกันชีวิต และเงินฝากประจำ มากที่สุดตามลำดับ โดยให้เหตุผลในการเลือกคือ ความมั่นคง สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดง่าย และให้ผลตอบแทนดี มากที่สุดตามลำดับ ในระยะเวลาในการออมทรัพย์ที่สนใจ อยู่ระหว่าง 1-3 ปี มีวัตถุประสงค์ในการออมแบบผูกพัน คือเพื่อใช้ยามเจ็บป่วย เพื่อซื้อที่อยู่อาศัย และเพื่อการศึกษาบุตร มากที่สุดตามลำดับ

การทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพ สมรส การมีบุตร ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ และอาชีพหลัก มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการออมทรัพย์ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะการออมทรัพย์เพื่อใคร วัตถุประสงค์ในการออมทรัพย์ วัตถุประสงค์ในการออมแบบผูกพันและรูปแบบในการออม ทั้งนี้ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมทรัพย์มากที่สุด คือ ระดับรายได้ ช่วงอายุ และอาชีพหลัก มากที่สุดตามลำดับ

ประเสริฐศักดิ์ (2543) ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำกัด ปี 2542 ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์มีอายุเฉลี่ย 38 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นภาระโดยเฉลี่ย 2 คน มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากรายได้ถาวรเฉลี่ยคนละ 173,553.67 บาท และมีรายได้ชั่วคราวเฉลี่ยคนละ 70,419.93 บาท รายได้ดังกล่าวจะใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ ซึ่งได้แก่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าคงทนโดยเฉลี่ยคนละ 113,647.44 บาท และอีกส่วนหนึ่งจะใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าไม่คงทนเฉลี่ยคนละ 90,720.87 บาท ที่เหลือสมาชิกก็จะทำการออม โดยเฉลี่ยคนละ 125,652.66 บาท ซึ่งเป็นการออมในรูปแบบสินทรัพย์ร้อยละ 50.11 และเป็นการออมทางการเงินร้อยละ 49.89 และจะมีมูลค่าของหนี้สินส่วนใหญ่อยู่กับธนาคารพาณิชย์ และมีสินทรัพย์เป็นของตนเองน้อย

จากการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของสมาชิกนั้น ปรากฏว่ามีตัวแปรอิสระเพียงตัวเดียว คือ รายได้ถาวร เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 90 และมีความสัมพันธ์กันไปในทางบวก ส่วนตัวแปรอิสระอีกจำนวน 7 ตัว ไม่มีผลกระทบต่อการออมของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้

ตั้งไว้เพียง 1 สมมติฐาน คือ สมมติฐานที่ 1 ส่วนสมมติฐานที่ 2 ถึงสมมติฐานที่ 8 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ร้อยตำรวจเอกหญิงศศิธร (2546) พฤติกรรมการออมและการกู้ยืมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดน จำกัด ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อเก็บเงินไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน เช่น เจ็บป่วย หรือชรา รองลงมาได้แก่ เพื่อต้องการออมทรัพย์จากการสะสมหุ้นรายเดือน เพื่อการศึกษาของตนเองหรือผู้อยู่ในอุปการะ ตามลำดับ สำหรับด้านวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมนั้นสมาชิกส่วนใหญ่กู้ยืมเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน รองลงมาได้แก่เพื่อการศึกษาของตนเอง, บุตร เพื่อชำระหนี้ ตามลำดับ โดยสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีวงเงินกู้สหกรณ์ มากกว่า 200,001 บาท วงเงินกู้ธนาคารพาณิชย์อยู่ในช่วง 100,001-500,000 บาท และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ ,ระดับการศึกษา ,รายได้รวมของครอบครัว และรายจ่ายรวมของครอบครัวไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและพฤติกรรมการกู้ยืม อายุ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออม แต่มีผลต่อพฤติกรรมการกู้ยืมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดน จำกัด โดยสมาชิกที่มีอายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี มีพฤติกรรมการกู้ยืมมากที่สุด และสมาชิกที่มีอายุอยู่ในช่วง 20-29 ปี มีพฤติกรรมการกู้ยืมน้อยที่สุด

กวิณวุฒิ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามี จำนวน 323 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ t-test, F-test, LSD (Least Significant Different) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยวิธีของครอนบาคได้ผลดังนี้ ค่าความเชื่อมั่นของการเป็นแบบอย่างของบิตามารดาเท่ากับ 0.70 การมีระเบียบวินัยเท่ากับ 0.70 ความมีสัน โดยเท่ากับ 0.70 และพฤติกรรมการออมเท่ากับ 0.85

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางสังคมได้แก่ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา การมีระเบียบวินัยและความมีสัน อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 46.30, 45.69 และ 46.39 ตามลำดับ และพฤติกรรมการออมของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39.50

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกันในเรื่อง เพศ อายุ จำนวนสมาชิกเงินเดือนที่ได้รับจากบิดามารดาเป็นรายเดือน และรายได้จากการทำงานพิเศษ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออมยกเว้นอาชีพของบิดามารดา และรายจ่ายของนักศึกษาเป็นรายเดือน มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยทางสังคมในเรื่องการ

เป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดา การมีระเบียบวินัยรวมทั้งการปฏิบัติในเรื่องความสันโดษ ที่มีความแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมที่ต่างกัน

จากการศึกษาตัวแปรอิสระทั้งหมด 11 ตัวแปร ผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปร 3 ตัวที่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ โดยมีปัจจัยทางสังคมในภาพรวมเป็นตัวแปรแรกและสามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 36.60 ตัวแปรลำดับที่สองคืออายุของนักศึกษา ทำนายได้ร้อยละ 1.00 และตัวแปรสุดท้าย คือเงินเดือนที่ได้รับจากบิดามารดา ซึ่งทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 0.08 เมื่อรวมตัวแปรทั้ง 3 ตัวดังกล่าว จะมีอิทธิพลสามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนักศึกษาได้ร้อยละ 38.30

อัจฉรา (2546) ศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 196 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ t-test, F-test Correlation Coefficient Stepwise Multiple Regression Analysis ค่าความเชื่อมั่นของ แบบวัดการปฏิบัติตนตามพุทธศาสนาสันโดษเท่ากับ 0.70 การเป็นแบบอย่างของบิดามารดาเท่ากับ 0.70 การเป็นแบบอย่างของเพื่อนเท่ากับ 0.73 การเป็นแบบอย่างของอาจารย์เท่ากับ 0.93 การมุ่งอนาคตเท่ากับ 0.79 การควบคุมตนเองเท่ากับ 0.89 และพฤติกรรมการออมเท่ากับ 0.85 ผลการศึกษารูปลักษณ์ได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติตนทางพุทธศาสนา : สันโดษ การควบคุมตนเอง การมุ่งอนาคต การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา และการเป็นแบบอย่างอาจารย์ อยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{X} = 53.14, 55.63, 54.20, 53.24$ และ 56.23 ตามลำดับ)

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การปฏิบัติตนทางพุทธศาสนาในเรื่องสันโดษ การควบคุมตนเอง และการมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมที่ระดับ .001 ($r = .508, .407$ และ $.294$ ตามลำดับ) ส่วนการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา การเป็นแบบอย่างของเพื่อนและการเป็นแบบอย่างของอาจารย์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมที่ระดับ .05 .01 และ .001 ($r = .214, .155$ และ $.283$ ตามลำดับ)

จากการศึกษาตัวแปรอิสระทั้งหมด 12 ตัวแปร ผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรอิสระ 4 ตัวที่เข้าทำนายพฤติกรรมการออม โดยมีตัวแปรการปฏิบัติตนทางพุทธศาสนา คือความสันโดษ เป็นอันดับแรกสามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 26.90 ตัวแปรที่เข้าทำนายเป็นอันดับสอง คือ การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ทำนายได้ร้อยละ 2.70 ตัวแปรที่เข้าทำนายเป็นอันดับสาม คือ รายจ่ายต่อเดือนของ

นิตินสามารถทำนายได้ร้อยละ 2.10 และตัวแปรสุดท้ายที่เข้าทำนายพฤติกรรมการออม คือ เงินที่ได้รับจากบิดามารดาต่อเดือนเข้าทำนายได้ร้อยละ 2 ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวนี้ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออมของนิตินได้ร้อยละ 33.70

รุ่งอรุณ (2547) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ บริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด สาขา แจ่งวัฒนะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของสมาชิกและศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการออม โดยศึกษาจากกลุ่มสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ บริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด สาขา แจ่งวัฒนะ จำนวน 5,099 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม วิธีการเก็บข้อมูลเป็นแบบ Proportional Stratified Random Sampling และแบบ Systematic Sampling การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ค่าร้อยละ ค่า Chi-Square

ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อไว้ใช้จ่ายในยามชราและฉุกเฉินมากที่สุด ส่วนการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งรายได้ต่อเดือนกับการออมพบว่า ปัจจัยด้าน เพศ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง รายได้ต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้าน อายุ และสถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์กับการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ข้อเสนอแนะในการศึกษา พบว่า สหกรณ์ควรมีการวางนโยบายในการรณรงค์ให้สมาชิกมาฝากเงินกับสหกรณ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์เพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจในหลักการ สหกรณ์มากยิ่งขึ้น

สรุปการตรวจเอกสาร

วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ที่ศึกษา คือ ศึกษาพฤติกรรมการออมของสมาชิกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของสมาชิก และที่จะศึกษาเพิ่มเติมคือ ศึกษาภาวะเศรษฐกิจสังคมของสมาชิก การเก็บข้อมูลส่วนใหญ่จะใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งจะได้จากสมาชิกของสหกรณ์ ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), t-test, F-test, LSD(Least Significant Different) , Multiple Regression Analysis และค่าไคสแควร์ (Chi-Square) การ

ประมวลผลจะใช้คอมพิวเตอร์ (Computing) แล้ววิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

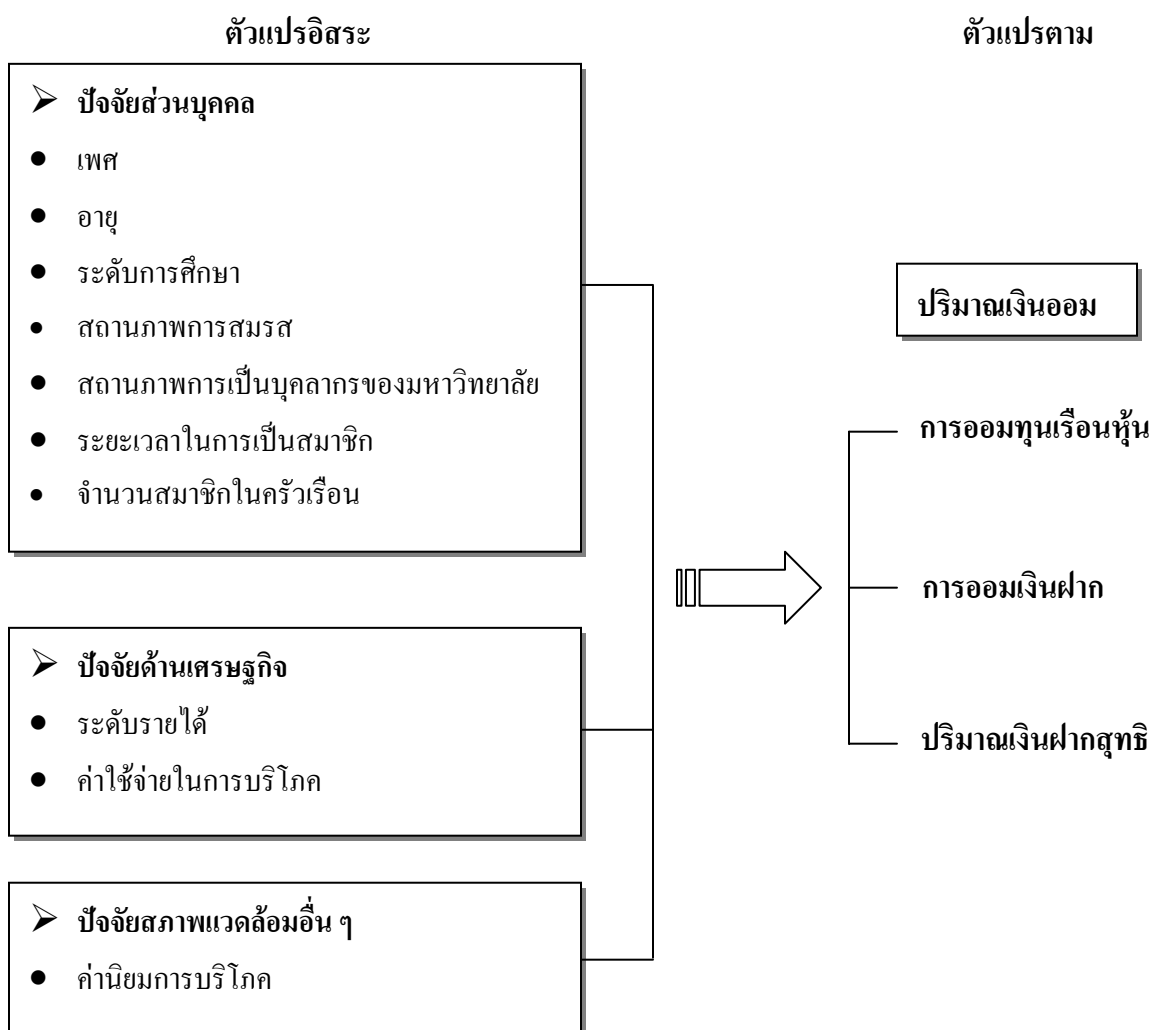
1. ปัจจัยส่วนบุคคล
  - 1.1 เพศ
  - 1.2 อายุ
  - 1.3 ระดับการศึกษา
  - 1.4 สถานภาพการสมรส
  - 1.5 สถานภาพการเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย
  - 1.6 ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก
  - 1.7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
  - 2.1 ระดับรายได้
  - 2.2 ค่าใช้จ่ายในการบริโภค
3. ปัจจัยสภาพแวดล้อมอื่น ๆ
  - 3.1 ค่านิยมในการบริโภค

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ปริมาณเงินออม
  - 1.1 ทุนเรือนหุ้น
  - 1.2 เงินฝาก
  - 1.3 เงินออมสุทธิ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานในการศึกษา มีดังต่อไปนี้

- สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัดที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส สถานภาพการเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับรายได้ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคและค่านิยมในการบริโภคที่ต่างกัน มีการออมที่แตกต่างกัน